

TANTÁRGYI TEMATIKA

BTMMN111 Műfaj- és eszmetörténet, hatástörténet III.: Ellenreformáció szem.

Tantárgy neve: Műfaj- és eszmetörténet, hatástörténet, Régiség	Tantárgy Neptun kódja(i): BTMMN102, BTMMN103, BTMMN106, BTMMN107, BTMMN110, BTMMN111 (E Neptun kód(ok) a nappali képzésre vonatkozik/vonatkoznak. A levelező képzés Neptun kódjaiban a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)
	Tantárgyfelelős intézet: ME BTK Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet
	Tantárgyelem: K (K: kötelező, KV: kötelezően választható, SZV: szabadon választható)
Tárgyfelelős (név, beosztás): Kecskeméti Gábor egyetemi tanár	
Közreműködő oktató(k): Kecskeméti Gábor egyetemi tanár	
Tantárgyi egység: Műfaj- és eszmetörténet, hatástörténet III.: Ellenreformáció szem.	
Tantárgyi egység Neptun kódja: BTMMN111 (E Neptun kód a nappali képzésre vonatkozik. A levelező képzés Neptun kódjában a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)	
Javasolt félév: 2T (A szak keresztféléves meghirdetésben nem indul, így páratlan számú félév tárgyait csak összel, páros számúéit csak tavasszal lehet felvenni.)	Előfeltétel: nincs (E Neptun kód(ok) a nappali képzésre vonatkozik/vonatkoznak. A levelező képzés Neptun kódjaiban a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)
Óraszám/hét: BTMMN110: 2 előadás, 3 konzultáció, BTMMN102, BTMMN103, BTMMN106, BTMMN107, BTMMN111: 2 (A nappali képzés heti órája 14 héten át. A levelező képzések féléves órája a következő: heti 1 nappali tagozatos óra esetén a levelező tagozat féléves órája 5, heti 2 nappali tagozatos óra esetén a levelező tagozat féléves órája 10 stb.)	Számonkérés módja (a/gy/k/b): BTMMN102, BTMMN106, BTMMN110: kollokvium, BTMMN103, BTMMN107, BTMMN111: gyakorlati jegy (A teljesítés követelményeit lásd alább a <i>Félévközi számonkérés módja és értékelése</i> pontnál.)
Kreditpont: BTMMN102, BTMMN103, BTMMN106 BTMMN107:2, BTMMN110, BTMMN111: 3	Tagozat: nappali (A tantárgy és a tantárgyi egység adatai és követelményei azonosak a levelező tagozaton is, egyedül a Neptun kód különbözik.)
Tantárgyi egység feladata és célja (röviden összefoglalva): A tantárgy célja az ellenreformáció korának műfaj- és eszmetörténeti szempontú áttekintése, a hallgatók megismertetése e korszak legfontosabb szövegeivel és szakirodalmával. Alapvető cél az ellenreformáció korának teológiai irányzatai közötti eligazodás, azonban az egyházi- vallási szerzőkre, valamint a késő humanizmusra és a korszak barokk világi irodalmára egyenlő súly esik. A szeminárium a tárgyi, nyelvi, művelődéstörténeti magyarázatokra koncentrálva kívánja kialakítani a korszak értésének alapvető készségeit.	
Fejlesztendő kompetenciák: <i>tudás:</i> Elősegíti, hogy a hallgató értse az irodalomnak a magyar és az európai identitás konstrukciói kialakításában, fenntartásában és formálásában betöltött szerepét, a magyar és a világirodalom történeti és társadalmi meghatározottságát, az irodalom és nyelv alapvető összefüggéseit. Ismereteket biztosít az irodalomtudomány, valamint a határtudományok jellemző kutatási kérdéseire, azok nemzetközi kontextusára, különböző kutatási irányzatok elemzési és értelmezési módszereire, továbbá szakterülete művelésének hagyományos és elektronikus forrásaira vonatkozólag. <i>képesség:</i> Előmozdítja az irodalom jelenségeinek a maguk történetiségében, változásaiban és változatosságában való elemzését, valamint hogy a hallgató önálló munkával, elméleti és módszertani megalapozottsággal, kritikai szempontokat érvényesítve képes legyen feltárni egy adott irodalomtudományi kérdéskör, résztema összefüggéseit. <i>attitűd:</i> Előmozdítja, hogy a hallgató kutatásai és munkája során figyelembe vegye a vizsgált	

irodalmi jelenségek történeti, kulturális és társadalmi meghatározottságát.
autonómia és felelősség: Előmozdítja, hogy a hallgató tudatosan reflektáljon az irodalmi jelenségek, valamint az irodalomtudományi kutatások történeti és kulturális beágyazottságára, továbbá kritikus tudatosság jellemezze a szakterületéhez kapcsolódó kérdésekben.

Tantárgyi egység tematikus leírása 14 heti bontásban:

1. A felekezeti ortodoxiáktól távol maradni kívánó intellektuális elit irodalma, a késő humanizmus. A hagyományosan manierizmusnak nevezett jelenség. A korszakfogalomként való alkalmazhatóság mérlegelése
2. Rimay János irodalmi eszménye Rákóczi Györgyhez Prágai András fordításáról írott levele alapján
3. Rimay Justus Lipsiushoz írott levelének eszmetörténeti kérdései. A neosztoicizmus
4. A katolikus megújulás eszmei és irodalmi kérdései Európában. A magyarországi ellenreformáció
5. Ellenreformáció és barokk
6. Pázmány Péter vitairatai. A Felelet és az Öt szép levél részletesebb elemzése
7. Pázmány prédikációi
8. A magyarországi kálvinizmus kontinentális kapcsolatrendszere
9. Szenci Molnár Albert tudomány-, művelődéspolitikai és irodalmi jelentősége
10. A kálvinizmus orientációs pontjainak módosulása a harmincéves háború során: Németalföld, Anglia. Apácai Csere János
11. Zrínyi Miklós és a Szigeti veszedelem. Poétikai kérdések
12. A Szigeti veszedelem politikai eszmetörténeti kontextusa
14. Bethlen Miklós önéletírása
14. Gyöngyösi István költészete

Félévközi számonkérés módja és értékelése (prezentáció, zárthelyi dolgozat, szemináriumi dolgozat beadása stb.):

A félévközi számonkérés módját és értékelését a félév kezdetekor a tantárgyi egység oktatója határozza meg.

Gyakorlati jegy/kollokvium teljesítésének módja és értékelése (félévközi teljesítmény aránya a beszámításnál, ponthatárok stb.): **KSZ**

A kód jelentése:

A = a tantárgy aláírással zárul, amelyben kétfokozatú az értékelés (nem megfelelt, megfelelt). A hallgató legfeljebb az óraszám 30%-át mulaszthatja el következmények nélkül, az ezt meghaladó mértékű hiányzás – kivéve az igazolt betegség miatti hiányzást – esetén az aláírás nem szerezhető meg. Az igazolt hiányzás pótlási feltételeit az oktató ismerteti. Az aláírás feltétele, hogy az oktató által a félév során támogatott prezentációs és beadási kötelezettségeknek a hallgató maradéktalanul eleget tegyen.

K = a tantárgy kollokviummal zárul, amelyben ötfokozatú az értékelés (1–5). Az előadások óraszámának legalább 60%-án kötelező a hallgató részvétele, amit jelenléti ívre vezetett aláírásával igazol. Az ennél többet mulasztó hallgató nem kaphat aláírást és nem vizsgálhat. Az előadáshoz évközi zárthelyi dolgozat(ok) társulhat(nak), legfeljebb akkora számban, mint a tantárgyi egység kreditpontszáma.

Amennyiben az előadáshoz zárthelyi dolgozat(ok) társul(nak), annak/azoknak az eredménye legalább 30%, legfeljebb 40%-os súllyal esik latba a záró osztályzatban. A zárthelyi dolgozat(ok)ról az oktató a tárgy félévi meghirdetésekor a Neptun rendszerben ad tájékoztatást. A szakmai követelményekhez képest a hallgatónak minden zárthelyi dolgozatában és a kollokviumon is legalább 50%-os felkészültséget kell igazolnia ahhoz, hogy az elégséges (2) osztályzatot megszerezze.

SZ = a tantárgy gyakorlati jeggyel zárul, amelyben ötfokozatú az értékelés (1–5). A hallgató legfeljebb a szemináriumi óraszám 30%-át mulaszthatja el következmények nélkül, az ezt meghaladó mértékű hiányzás – kivéve az igazolt betegség miatti hiányzást – esetén az aláírás és a gyakorlati jegy nem szerezhető meg. Az igazolt hiányzás pótlási feltételeit az oktató ismerteti. Az aláírás feltétele, hogy az oktató által a félév során támogatott prezentációs és beadási kötelezettségeknek a hallgató maradéktalanul eleget tegyen. A szemináriumhoz évközi zárthelyi dolgozat(ok) társulhat(nak), annak/azoknak az eredménye legalább 30%, legfeljebb 40%-os súllyal esik latba a záró osztályzatban. A zárthelyi dolgozat(ok)ról az oktató a tárgy félévi meghirdetésekor a Neptun rendszerben ad tájékoztatást. A szakmai követelményekhez képest a hallgatónak minden zárthelyi dolgozatában és a beadott szemináriumi dolgozatában is legalább 50%-os felkészültséget kell igazolnia ahhoz, hogy az elégséges (2) osztályzatot megszerezze.

KSZ = a tantárgy kollokviummal és gyakorlati jeggyel záruló tantárgyi egysége(ke)t egyaránt tartalmaz. Az előbbiekre a K, az utóbbiakra az SZ kódnak megfelelő értékelés vonatkozik.

Kötelező irodalom a tantárgyi egység egészéhez vagy 14 heti tematikus leírásának megfelelő beosztásban:

A magyar irodalom története 1600-tól 1772-ig, szerk. KLANICZAY Tibor, Bp., Akadémiai, 1964 (A Magyar Irodalom Története, 2).

Rendszerek a kezdetektől a romantikáig, írta, összeáll. TARNAI Andor, CSETRI Lajos, Bp., Szépirodalmi, 1981 (A Magyar Kritika Évszázadai, 1).

Magyar gondolkodók: 17. század, vál., kiad., jegyz. TARNÓC Márton, Bp., Szépirodalmi, 1979 (Magyar Remekírók).

ZRÍNYI Miklós *Adriai tengernek Syrenaia* c. kötete, ill. belőle a *Szigeti veszedelem* a következő kiadásokból olvasható: ZRÍNYI Miklós, *Adriai tengernek Syrenaia*, Bécs, 1651; hasonmás kiadása: utószó KOVÁCS Sándor Iván, Bp., Akadémiai Kiadó–Magyar Helikon, 1980; ZRÍNYI Miklós, *Szigeti veszedelem (1651)*, kiad. KLANICZAY Tibor, Bp., Szépirodalmi Könyvkiadó, 1984, 5–332; ZRÍNYI Miklós, *Szigeti veszedelem (1651)*, szerk., kiad., jegyz. KIRÁLY Erzsébet, Bp., Ikon Kiadó, 1993 (Matúra Klasszikusok); rövidített (egyéb diákkönyvtári) kiadások nem használhatók.

István BITSKEY, *Katholische Reform und Gegenreformation in Ungarn: Ein Bericht über neuere Forschungen*, *Historisches Jahrbuch*, 125(2005), 395–412.

Ajánlott irodalom a tantárgyi egység egészéhez vagy 14 heti tematikus leírásának megfelelő beosztásban:

Magyar költők 17. század – A kuruc kor költészete, vál., kiad., jegyz. Komlós Tibor, Bp., Szépirodalmi Könyvkiadó, 1990, I–II (Magyar Remekírók).

Szöveggyűjtemény a régi magyar irodalomból, I, Késő-renaisszánsz manierizmus és kora-barokk, szerk., vál., előszó, bev. KOVÁCS Sándor Iván, kiad., magy. CSILLAG István, NAGY Levente, ORLOVSZKY Géza, S. SÁRDI Margit, munkatársak BORIÁN Elréd, KISS Farkas Gábor, MAJZER Mónika, Bp., Osiris Kiadó, 1998 (Osiris Tankönyvek).

Szöveggyűjtemény a régi magyar irodalomból, II, Barokk és késő-barokk rokokó, szerk., vál., előszó, bev. KOVÁCS Sándor Iván, kiad., magy. CSILLAG István, NAGY Levente, ORLOVSZKY Géza, S. SÁRDI Margit, munkatársak BENITS Péter, BORIÁN Elréd, KISS Farkas Gábor, LACZHÁZI Gyula, MAJZER Mónika, Bp., Osiris Kiadó, 2000 (Osiris Tankönyvek).

István BITSKEY, *Konfessionen und literarische Gattungen der frühen Neuzeit in Ungarn*, Frankfurt am Main–Berlin–Bern–New York–Paris–Wien, Peter Lang Verlag, 1999.